

ДО : КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

П Р А В Н О М Н Е Н И Е

от проф. д. .н. Димитър Радев-преподавател по Теория на държавата и правото
в Юридическия факултет на УНСС- София

Уважаеми Конституционни съдии,

С определение от 10.06.25. на Конституционния съд ,съм определен на дам писмено правно
мнение по конституционно дело № 5/2025г.

Мнението ми по въпроса, който е предмет на разглеждане от Конституционния съд, е
следното:

1. Разпоредбата на параграф 16 от преходните и заключителните разпоредби от ЗИДЗСВ
предвижда прекратяване на започналите процедури по чл.173, ал.1 от ЗСВ, които не са
приключили с указ на президента за назначаване към датата на обнародване на закона.

На практика това е една индивидуална правна норма, която явно е насочена към
осуществяването на избирането на конкретно лице по започната вече процедура за избор
на главен прокурор. В случая не е посочено само името на лицето, за което тази норма
се отнася, като се има предвид и факта, че кандидатът е само един. Това е недопустимо
за една законова правна норма, която по своя характер и по дефиниция трябва да е
генерална правна норма, т. е. обща или абстрактна. Законът не може да съдържа
индивидуални правни норми, това е крайно нетърпимо , както от гледна точка на
принципа на правовата държава, така и съобразно правната доктрина.

Освен това, законът не може да съдържа норми ,които уреждат или изменят
съществуващи към момента на приемането на закона юридически факти и
правоотношения .Целта на закона е да създаде бъдещи правоотношения, а не да
изменя „в движение“ започнали вече правоотношения.

2. Ясно прозира целта на законодателя, а тя е политическа и се намесва във функцията на независимата съдебна власт-чл.117, ал.2 от основния закон- и така се нарушава принципа на независимост на съдебната власт. По своето естество, съдебната власт трябва да е далеч от политическото общество. А парламентът е политически представителен орган. В случая парламентът се е превъплътил в нещо като Конвент, който е съществувал по времето на Парижката комуна- приема законите, изпълнява ги и следи за тяхното изпълнение. Това е в грубо противоречие с принципа на разделението на властите-чл.8 от Конституцията.

Освен това, тези въпроси, по които Народното събрание се е произнесло, се уреждат от Конституцията, те вече са уредени и не могат в хода на една процедура, да се преуредят.

На следващо място, противоконституционността се състои и в това, че с това действие, парламентът е иззел функциите на Висшия съдебен съвет- едно типично действие за Конвент или някакъв „революционен орган“ . Функциите, т. е. правомощията на Висшия съдебен съвет, който избира главен прокурор, са уредени в Конституцията и не могат да се преуреждат, нарушават или „нагласяват“ съобразно политическата воля на парламента като политически представителен орган. Казано директно-съществуващото политическо мнозинство към момента на приемането на измененията- не желае да бъде избран конкретен кандидат по започната вече процедура за избор, още повече, че кандидатът е само един.

Тук се поставя и един друг въпрос: дали правната норма на параграф 16 не съдържа елементите на закон с обратна сила? В случая, ефектът от тази норма е, че всички юридически факти, които са настъпили до този момент, във връзка с процедурата по избора, се делегитимират, т. е. заличава се тяхното правно значение. Известно е, че в правната теория съществува принцип, според който е недопустимо да има обратна сила на закона в публичното право, а Законът за съдебната власт е точно публично право. В случая, със задна дата, се елиминира една вече започнала процедура, което , освен посочените аргументи, нарушава правната сигурност и правната предвидимост.

Също противоконституционна е и разпоредбата на правната норма на чл.33, ал.4 от ЗСВ. Тя предвижда в гласуването по избор на „тримата големи“ в съдебната власт да участват само изборни членове, чийто мандат не е изтекъл към датата на предложението или вземане на решението. Както се казва в един израз, добил гражданственост: „Всички са равни, но някои са по-равни“. Тази приумица е в явно противоречие с конституционно установеното положение, че всички членове на Висшия съдебен съвет имат равни права и задължения .

Следователно, не е възможно с последваща законова норма, да се дерогира това изискване, този принцип, това основно положение на устройството и функцията на съдебната власт. Това е така, защото: първо, този въпрос се решава от Конституцията и второ, защото не може да се отнемат възложени вече правомощия с последващ закон. В случая обикновеният законодател е влязъл в ролята на конституционен законодател , без да има това право и в грубо нарушение на принципите на народния суверенитет, на правовата държава и на разделението на властите, а също така- в допълнение- и в нарушение с принципа на независимост на съдебната власт.

В подкрепа на казаното, бих посочил Решение №12/27.09.22г. по конст. дело № 7/22г., в диспозитива на което е изтъкнато, че „Дискреционната власт на парламента е

лимитирана“ съобразно изискванията на демократичния правен ред. Въпросното дело разглежда случая, при който е изтекъл мандатът на Инспектората на Висшия съдебен съвет. Това означава, че дори и при наличието на формално изтекъл мандат, това не е причина даден член- в случая на Висшия съдебен съвет- да бъде дисквалифициран, когато трябва да се гласува и така да се дава предимство на други членове.

Бих изтъкнал и още един аргумент в подкрепа на мнението ми, че измененията са противоконституционни. Става дума за същността, за природата на закона. Законът трябва да съдържа правни норми, които дават перспектива ,дават дълбочина на правоотношенията, съдържат абстрактност и всеобхватност, отнасят се до бъдещи юридически факти. Законът- по дефиниция- съдържа правни норми, чието действие настъпва преди визираните в самата правна норма емпирични факти.

В конкретния случай, правните норми, предмет на конституционното дело, нямат качествата на законови норми, те приличат на заповеди, на части от наредби на административни актове и на такива, които се съдържат в дълбините на подзаконовите юридически актове. И тук констатираме противоречие с принципа на правовата държава, който принцип означава, освен всичко друго, правилно, подчинено на юридическата техника и на правната култура, формулиране на генералните правни норми. Въпросните норми, приети от Народното събрание ,са негодни и от нормативно-институционално и от законодателно-творческо естество. С тях се цели решаването на конкретна политическа задача от политическата власт и то по един неуместен и нескопосен начин.

Поради изложеното, моето категорично мнение е, че въпросните норми в Параграф 16 от ПЗР и чл. 33, ал.4 от Закона за съдебната власт, са противоконституционни и би следвало да бъдат обявени за такива.

30.06.25.

професор д. н. Димитър Радев